
REDACTIONEEL

Sociaal psychiatrische verpleegkunde: gespecialiseerd verpleegkundigen in een gedifferentieerde praktijk?

Kunnen er nog zinnige dingen worden gezegd na de hausse die de media over ons heeft uitgestort na alle gebeurtenissen in ons land? Ik durf me er nauwelijks aan te wagen. Geweld, onzekerheid, marginalisering en uitstoting zijn wat mij betreft kernwoorden van de afgelopen periode. Vooral dat laatste vraagt van ons als beroepsgroep om 'de vinger aan de vinger aan de pols houden'. De plannen van het toekomstige kabinet stemmen somber. De wijze waarop wordt gesproken over groepen mensen die een veilig heenkomen zoeken in ons land, stemt weinig optimistisch. Met de middelen die we tot onze beschikking zullen krijgen om problemen aan te pakken, is het al niet beter gesteld. Dat vraagt om stellingname en politieke betrokkenheid van onder andere onze beroepsgroep willen we het sociale aspect van ons beroep vorm en inhoud geven.

Dit aspect heeft vele dimensies en kan op verschillende manieren worden ingevuld. Die verscheidenheid zien we telkens terug bij de samenstelling van ons vakblad. Praktijkbeschrijvingen uit de diverse velden waar SPV-en werkzaam zijn. Artikelen die gericht zijn op professionalisering van het beroep. Literatuurbesprekingen over de sociologie, de psychiatrie, een meer medische invalshoek of beleidsstandpunten. Ook in dit nummer is dat wederom het geval. We bieden u geen themanummer aan, de artikelen zijn zeer divers. De rode draad die ik heb kunnen ontdekken is die van diversiteit en deskundigheid. SPV-en zijn thuis in veel verschillende methoden, die voor heel veel verschillende cliënten worden gebruikt. Die methoden zijn bedacht en worden gebruikt door andere disciplines.

Worden die methoden nu op een andere manier toegepast omdat ze door SPV-en worden gebruikt voor andere cliëntengroepen? Het zou een onderzoek waard zijn om dat eens te bekijken.

Voordat ik overga tot een korte beschrijving van dit nummer wil ik onze eigen CAMU aan u voorstellen. Vanaf heden zal Paul Hemels (SPV) voor elk nummer een column schrijven in de rubriek Dichterbij. Paul is preventiewerker bij het circuit Preventie en Dienstverlening van GGNet (voorheen Riagg Oost Gelderland). Hij houdt zich bezig met de volgende onderwerpen: depressie, 'vroegge voortekenen', O.G.G.Z. en consultatie in de eerste lijn. Paul heeft zowel artikelen als beschouwingen gepubliceerd in kranten en vakbladen. Praktijksituaties beschrijft hij het liefst, ze zijn herkenbaar, en nodigen uit tot kritisch reflecteren. Voor dit nummer heeft hij de column 'Thuis' geschreven. Zijn reflectie op eigen werk: "Ogenscheinlijk een eenvoudige (crisis)interventie, maar als je goed kijkt kom je heel wat tegen waarover wat te zeggen valt: bejegening, grenzen van hulpverlening (en van collegae), rolverdeling, samenwerking, vluchtelingenvraagstuk, opvangproblematiek, filosofische vragen, etc. We kunnen in ons werk niet alles goed doen, maar wel vaak beter!"

De verschillende auteurs die zich hebben ingespannen om dit nummer te vullen dragen ertoe bij dat we ons werk beter kunnen doen. Door ons een kijkje in hun keuken te gunnen wordt onze kennis van verschillende methoden vergroot. In dit nummer laten Lidian Schalen en Nynke Wiersma zien hoe zij als SPV-en in Groningen werken met

mensen die getraumatiseerd zijn en hun land moesten ontvluchten. In Traumatisering en ontworteling bij vluchtelingen staan zij stil bij verschillende theoretische invalshoeken waarmee je naar de problematiek van vluchtelingen kunt kijken. De samenhang daarbij is van groot belang. Elke cliënt is uniek en dat betekent dat ingeschat moet worden welke aspecten van de verschillende theorieën van toepassing zijn. Dat is voor elke cliënt weer anders. In de uitwerking en opzet wordt veel aandacht besteed aan theorievorming, de sociaal psychiatrisch verpleegkundige en systeemgerichte invalshoek worden niet beschreven. Dat is jammer omdat dit nu juist de kern van ons vakgebied is. Wel kan gekozen worden voor een gezinstherapeutische benadering.

Corrie Wiltenburg en Ron Kouthoofd houden zich in Vlaardingen bezig met Een methode van niet weten, een oplossingsgerichte therapie. De kunst van het hulpverleners is om in te zien dat de cliënt de deskundige oplosser van eigen problemen is. Niet als hulpverlener eindeloos rondspitten, zoeken en analyseren wat er nu volgens jou aan de hand zou kunnen zijn met de desbetreffende cliënt. Neen, volgens een zeer gestructureerde methode uitzoeken welke problemen de cliënt verwoord en hoe daarmee gewerkt kan worden. Het meest verfrissend van de methode is dat cliënten niet afhankelijk worden gemaakt maar juist zelf de leiding hebben. De casus die als voorbeeld wordt gegeven komt uit de dagelijkse praktijk van de SPV. Een vrouw met verschillende diagnoses, de cliënt en de hulpverlener kunnen rekenen op een langdurig contact. Dus niks YAVIS klant, uit de beschreven casus blijkt dat de methode werkt! Het zou mooi zijn als een dergelijke methode wetenschappelijk onderzocht zou worden. Zij wordt dan beter bekend onder vele vakgenoten en andere

werkers in de GGZ en mogelijk ook vaker gebruikt.

Erik Rijnvis schreef in het kader van zijn MGZ-GGZ opleiding het essay Gewichtstoename door antipsychotica. Kan ik daar wat aan doen? Op de adolescentenkliniek van AMC / De Meren te Amsterdam werd geïnventariseerd welke interventies verpleegkundigen toepassen om gewichtstoename bij cliënten die antipsychotica gebruiken, te voorkomen en te beperken. Wenselijk gedrag en werkelijk gedrag bleken ver uit elkaar te liggen. Verstrekken van informatie, eetgedrag bespreken, aandacht voor sport en beweging, wekelijks wegen en inschakelen van een diëtiste stonden op het verlanglijstje van de ondervraagde verpleegkundigen. Kennistekort, het ontbreken van geloof in succes en het ontbreken van handvatten dragen er mogelijk toe bij dat wens en werkelijkheid ver uit elkaar liggen. De auteur hoorde via een cliënt van het bestaan van Health 4U en dit bracht hem naar de twee daagse workshop over dit trainingsprogramma. Kennis over het onderwerp is dus voorhanden, handvatten worden via een draaiboek aangereikt, het is voor cliënten die hun gewicht met de dag zien en voelen groeien te hopen, dat geloof in succes sneller groeit. Zowel zichzelf als de hulpverleners met wie zij werken, kunnen er samen blijkbaar iets aan doen.

Frans Huitema is psychiater bij GGZ Groningen en Clemens Raaijmakers socioloog/ methodoloog, werkt in dezelfde instelling. Zij schreven het artikel De spv en de dossiervorming. Hierin wordt verslag gedaan van een kwaliteitsonderzoek naar de dossiervorming in CGG Stadskanaal. Voor ons vakblad wilden de auteurs enkele resultaten uit dit onderzoek vermelden. Het gaat hier om de resultaten van de teams Volwassenen en Deeltijd omdat daar SPV-en werkzaam zijn. Het team Jeugd werd

ook onderzocht maar daar werken blijkbaar geen, of onvoldoende SPV-en! In totaal werden voor deze twee teams 33 dossiers beoordeeld. Zoals Paul Hemels al zei, we kunnen in ons werk niet alles goed doen maar wel vaak beter. Dat is ook de mening van de auteurs, hoewel het onderzoek geen dramatische onvolkomenheden aan het licht bracht, is verbetering van kwaliteitszorg bij dossiervorming natuurlijk altijd gewenst. Op grond van hun bevindingen komen de auteurs met zeven aanbevelingen. Wie de schoen past trekke hem aan.

Coen Schaap SPV i.o. schreef zijn eindartikel voor de MGZ-GGZ in Amsterdam, over het onderwerp Kennisbank methodieken en hij ontwierp hiervoor een concept website <http://home.wanadoo.nl/kennisbankspv/> SPV-en hebben in hun werk behoefte aan verschillende methodieken. Die zijn erg divers en uiteenlopend. Om het zoeken naar allerlei verschillende methodieken te vergemakkelijken stelt hij voor ze te ordenen in een Kennis bank. Verzamelen van methodieken is niet de enige functie die gehaald kan worden uit de Kennisbank. In een oogopslag is te zien of de methode ook Evidence Based is. Een toekomst waarin het alleen is toegestaan om te werken met methoden die onderzocht zijn op effectiviteit en rendement komt

steeds dichterbij. Werken met een dergelijke Kennisbank staat of valt met het draagvlak en vooral het onderhoud. De auteur wil met het artikel een discussie op gang brengen, ik hoop van harte dat die gevoerd zal gaan worden, misschien wel via de website van de NVSPV?

De rubriek Mediaan is in dit nummer weer goed gevuld.

Vele eersten zullen de laatste zijn. In het vorige nummer over de opleidingen ontbrak een stuk van de Hanzehogeschool in Groningen. In de herkansing beschrijven Mans Boelens en Martin Morsman wat SPV-en i.o. in het verre Noorden krijgen aangeboden. Annemarie van de Voet gaat in op de problemen die volwassen vrouwen heden ten dage nog ondervinden door het verlies van hun moeder in hun jeugd.

Jos van Zaanen reageert op het artikel van Martin Spaans en Kees de Winter van het vorige nummer. Hij trekt fel van leer en verwijt de auteurs zaken waar hij zichzelf ook schuldig aan lijkt te maken. Dat schijnt erbij te horen als je te vuur en te zwaard strijdt voor 'de goede zaak'. Spaans en De Winter kregen gelegenheid om te reageren op Jos van Zaanen, en maakten hier gebruik van.

Ivonne van der Padt